

การศึกษาการขอร้องในภาษาไทย

นางสาวสุนัดดา วิริยา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๔๔

ISBN ๙๗๔-๑๗-๐๔๕๖๕

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 202 3405 3

A STUDY OF MAKING REQUESTS IN THAI

Miss Sunudda Wiriya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-17-04569

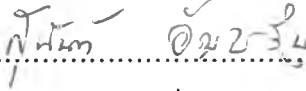
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาการขอร้องในภาษาไทย
โดย   นางสาวสุนัดดา วิริยา
สาขาวิชา   ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร สุพันธุ์วนิช

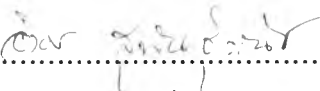

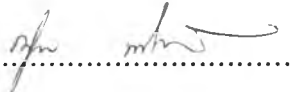
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาโท

..........คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. กัลยา ดิงศกัทธิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ อัญชกลิ่นกุล)

..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร สุพันธุ์วนิช)

..........กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)

..........กรรมการ
(อาจารย์ ดร. เทพี จรัสรุ่งเกียรติ)

สัณฺฑดา วิริยา : การศึกษาการขอร้องในภาษาไทย. (A STUDY OF MAKING REQUESTS IN THAI) อ. ที่ปริกษา : ผศ. อิงอร สุพันธุวิชิ, ๑๗๐ หน้า. ISBN ๙๗๔-๑๗-๐๔๕๖๕

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีและรูปภาพที่แสดงการขอร้อง รวมถึงวิเคราะห์การขอร้องที่แปรตามปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟัง และความยากง่ายของเรื่องที่ขอร้อง ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างคนไทยที่เป็นอาจารย์ และนักเรียน จำนวนกลุ่มละ ๕๐ คน

ผลการศึกษาการขอร้องในภาษาไทย พบว่าแบ่งได้เป็น ๒ กลวิธีใหญ่ ได้แก่ การขอร้องอย่างตรงไปตรงมา และการขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมา การขอร้องอย่างตรงไปตรงมานั้นแบ่งเป็นกลวิธีย่อยได้อีก ๒ กลวิธี ได้แก่ การขอร้องที่ไม่มีส่วนคดแต่ง และการขอร้องที่มีส่วนคดแต่ง การขอร้องที่มีส่วนคดแต่งมีกลวิธีแยกย่อยออกได้อีกเป็น ๘ กลวิธี ได้แก่ การลดความรุนแรงของสถานการณ์ การยกย่องและให้เกียรติผู้ฟัง การแสดงความเป็นกันเอง การเสนอทางเลือก การแสดงความเกรงใจ การแสดงเหตุผล การเสนอข้อแลกเปลี่ยน และการสำนึกบุญคุณ

ในด้านรูปภาพ พบว่าการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาชนิดที่ไม่มีส่วนคดแต่งจะมีปริมาณที่บ่งเจตนาขอร้อง ส่วนชนิดที่มีส่วนคดแต่งจะมีปริมาณเจตนาขอร้องและคดแต่งด้วยการใช้คำต่างๆ ในขณะที่การขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมาจะไม่มียูปภาพที่บ่งเจตนาขอร้อง

ผลการศึกษาการขอร้องที่แปรตามปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟังและความยากง่ายของเรื่อง พบว่า ไม่ว่าผู้พูดจะมีสถานภาพเช่นใด และขอร้องด้วยเรื่องที่ยากหรือยาก ต่างก็นิยมใช้การขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มีส่วนคดแต่งมากที่สุด ตามด้วยการขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมา และการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่ไม่มีส่วนคดแต่ง ตามลำดับ แต่จะพบว่าการขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมานั้นจะมีจำนวนการใช้มากขึ้นเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเรื่องที่ขอร้องเป็นเรื่องยาก ส่วนการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาชนิดที่ไม่มีส่วนคดแต่งจะมีจำนวนการใช้มากขึ้นเมื่อผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง

นอกจากนี้จำนวนความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาชนิดที่มีส่วนคดแต่ง จะมากขึ้นเมื่อผู้พูดมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง และเรื่องที่ขอร้องเป็นเรื่องยาก

ภาควิชา ..... ภาษาไทย ..... ลายมือชื่อนิสิต..... สัณฺฑดา วิริยา .....
สาขาวิชา..... ภาษาไทย ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปริกษา..... อิงอร สุพันธุวิชิ .....
ปีการศึกษา..... ๒๕๔๔ .....

4180208622 : MAJOR THAI

KEY WORD : REQUESTING / THAI.

SUNUDDA WIRIYA : A STUDY OF MAKING REQUESTS IN THAI. THESIS
ADVISOR : ASST. PROF. ING-ORN SUPANVANIT, 170 pp. ISBN 974-17-04569

The objective of this research is to study the strategies and the linguistic forms, expressed in terms of request, by analyzing them under different status of the speaker and the listener and the degree of difficulty of the issue.

It is found that the strategies of request in the Thai language can be divided into 2 categories– direct and indirect. The direct request can be subdivided into 2 types with or without decorative components. The type with decorative components can be expressed in 8 sub-strategies : minimizing the imposition, giving deference, being informal, giving option, showing consideration, giving reasons, giving something in return and expressing gratitude.

From the point of view of linguistic forms, it is found that the direct request without decorative components normally contains verbs indicating request-based intent. The direct request with decorative components contains verbs indicating request-based intent and redressive remarks. The indirect request will not contain the obvious linguistic forms of request-based intent.

Consequently, the study on request attitude varies with status and degree of difficulty of the issues. It is also seen that, the speaker of any status mostly uses direct request with decorative components followed by indirect request and direct request without decorative components. But we can find that indirect request will be used increasingly if the speaker is inferior to the listener and if the request is relatively difficult to respond. The direct request without decorative components will be used more frequently if the speaker has a higher status than the listener.

In addition, it is also found that the frequency of how to use the sub-strategies of the direct request with decorative components will occur more when the speakers are inferior to the listeners and the issue of request is difficult.

Department.....Thai..... Student's signature .....Sunudda Wiriga
Field of study.....Thai..... Advisor's signature .....Ing-orn Supanvanit
Academic year.....2001.....Co- advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์อิงอร สุพันธุ์วิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านได้ให้แนวคิดและคำแนะนำอันมีค่าแก่ผู้วิจัย อีกทั้งยังเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นทำงานวิจัยนี้จนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ อัญชิตินุกูล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และอาจารย์ ดร. เทพี จรัสจรุงเกียรติ ที่ได้กรุณาชี้ข้อบกพร่องต่างๆและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ชรศิริ วงศ์วิภาณนท์ ที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทาง รวมถึงให้คำแนะนำอันมีค่า จนทำให้ผู้วิจัยสามารถแก้ปัญหาบางส่วนที่เกิดขึ้นระหว่างการทำวิจัยได้สำเร็จ

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความห่วงใยของคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาไทย ที่คอยเอาใจใส่ถามไถ่ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอบพระคุณคณาจารย์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย

ขอขอบคุณ คุณศิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม มิตรผู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำ ทั้งยังเป็นกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณปียมิตรอีกหลายท่านที่ได้ให้ความห่วงใยช่วยเหลือในยามที่ผู้วิจัยเกิดปัญหาและสับสน

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาที่ได้สนับสนุนในทุกๆก้าวของการศึกษา เป็นอย่างดีเสมอมา ความห่วงใยใส่ใจดูแลที่ท่านทั้งสองมีให้ ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกอบอุ่น จนมีพลังกายพลังใจที่จะเผชิญกับอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นขณะทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดีในที่สุด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
๑.๒ สมมติฐานในการวิจัย.....	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๓
๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย.....	๓
๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕
๑.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕
๑.๘ นิยามศัพท์สำคัญ.....	๑๗
๒ กลวิธีแสดงการขอร้องในภาษาไทย.....	๑๘
๒.๑ กลวิธีแสดงการขอร้อง.....	๑๘
๒.๑.๑ การขอร้องอย่างตรงไปตรงมา.....	๑๘
๒.๑.๑.๑ การขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่ไม่มีส่วนตกแต่ง.....	๑๕
๒.๑.๑.๒ การขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มีส่วนตกแต่ง.....	๒๐
๑) การลดความรุนแรงของสถานการณ์.....	๒๑
๒) การยกย่องและให้เกียรติผู้ฟัง.....	๒๕
๓) การแสดงความเป็นกันเอง.....	๒๖
๔) การเสนอทางเลือก.....	๒๗
๕) การแสดงความเกรงใจ.....	๓๑
๖) การแสดงเหตุผล.....	๓๕

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	๗) การเสนอข้อแลกเปลี่ยน.....๓๕
	๘) การสำนึกบุญคุณ.....๔๒
	๒.๑.๒ การขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมา.....๔๕
๒.๒	รูปภาษาที่สัมพันธ์กับกลวิธีการขอร้อง.....๕๐
	๒.๒.๑ รูปภาษาที่ปรากฏในการขอร้องอย่างตรงไปตรงมา.....๕๐
	๒.๒.๑.๑ รูปภาษาที่ปรากฏในการขอร้องอย่างตรงไปตรงมา ที่ไม่มีส่วนตกแต่ง.....๕๐
	๒.๒.๑.๒ รูปภาษาที่ปรากฏในการขอร้องอย่างตรงไปตรงมา ที่มีส่วนตกแต่ง.....๕๒
	๑) รูปภาษาที่ปรากฏในการลดความรุนแรงของ สถานการณ์.....๕๒
	๒) รูปภาษาที่ปรากฏในการยกย่องและให้เกียรติผู้ฟัง.....๖๐
	๓) รูปภาษาที่ปรากฏในการแสดงความเป็นกันเอง.....๖๐
	๔) รูปภาษาที่ปรากฏในการเสนอทางเลือก.....๖๒
	๕) รูปภาษาที่ปรากฏในการแสดงความเกรงใจ.....๖๖
	๖) รูปภาษาที่ปรากฏในการแสดงเหตุผล.....๖๕
	๗) รูปภาษาที่ปรากฏในการเสนอข้อแลกเปลี่ยน.....๗๓
	๘) รูปภาษาที่ปรากฏในการสำนึกบุญคุณ.....๗๔
	๒.๒.๒ รูปภาษาที่ปรากฏในการขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมา.....๗๗
๒.๓	ความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้อง.....๗๘
๓	การขอร้องที่แปรตามสถานภาพและความยากง่ายของเรื่อง.....๘๖
	๓.๑ การขอร้องที่แปรตามสถานภาพ.....๘๗
	๓.๑.๑ การขอร้องของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง.....๘๘
	๓.๑.๒ การขอร้องของผู้พูดที่มีสถานภาพเท่ากับผู้ฟัง.....๙๘
	๓.๑.๓ การขอร้องของผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง.....๑๐๕
	๓.๒ การขอร้องที่แปรตามความยากง่ายของเรื่อง.....๑๑๕
	๓.๒.๑ การขอร้องที่เป็นเรื่องง่าย.....๑๒๐
	๓.๒.๒ การขอร้องที่เป็นเรื่องยาก.....๑๒๗

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
๔ บทสรุป.....	๑๔๖
๔.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๔๖
๔.๓ อภิปรายผล.....	๑๔๙
๔.๒ ข้อเสนอแนะ.....	๑๕๑
รายการอ้างอิง.....	๑๕๒
ภาคผนวก.....	๑๕๔
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	๑๖๐

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงสถานการณ์การขอร้องที่เป็นเรื่องง่ายและยาก.....๗	
๒ แสดงการกระจายของข้อมูลที่น่ามาศึกษา.....๘	
๓ แสดงการเปรียบเทียบระดับความสุภาพของกลวิธีการขอร้อง.....๔๕	
๔ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้อง.....๗๕	
๕ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มี ส่วนตคแต่ง.....๘๐	
๖ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้องของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง.....๘๘	
๗ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มีส่วนตคแต่ง ของผู้พูดที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟัง.....๕๑	
๘ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้องของผู้พูดที่มีสถานภาพเท่ากับผู้ฟัง.....๕๕	
๙ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มี ส่วนตคแต่งของผู้พูดที่มีสถานภาพเท่ากับผู้ฟัง.....๑๐๐	
๑๐ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้องของผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง..... ๑๐๕	
๑๑ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มี ส่วนตคแต่งของผู้พูดที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้ฟัง.....๑๐๘	
๑๒ แสดงการเปรียบเทียบความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้องของผู้พูดแต่ละ สถานภาพ..... ๑๑๒	
๑๓ แสดงการเปรียบเทียบความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้อง อย่างตรงไปตรงมาที่มีส่วนตคแต่งของผู้พูดแต่ละสถานภาพ.....๑๑๔	
๑๔ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้องที่เป็นเรื่องง่าย.....๑๒๐	
๑๕ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มี ส่วนตคแต่ง ที่พบในการขอร้องที่เป็นเรื่องง่าย.....๑๒๒	
๑๖ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้องที่เป็นเรื่องยาก.....๑๒๗	
๑๗ แสดงความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีย่อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มี ส่วนตคแต่ง ที่พบในการขอร้องที่เป็นเรื่องยาก.....๑๓๐	

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๑๘	แสดงการเปรียบเทียบความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีการขอร้องที่เป็นเรื่องง่าย และยาก.....๑๓๖
๑๙	แสดงการเปรียบเทียบความถี่ในการเลือกใช้กลวิธีข้อยของการขอร้องอย่างตรงไปตรงมาที่มีส่วนตกแต่งที่พบในการขอร้องที่เป็นเรื่องง่าย และยาก.....๑๓๘

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
๑	แสดงกลวิธีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน.....๑๓
๒	แสดงกลวิธีการขอร้องอย่างตรงไปตรงมา.....๔๔